

**Izlaganje predsjednika Evropske komisije Žan Kloda Junkera
u Skupštini Crne Gore,
27. februara 2018.**

Gospodine predsjedniče, dame i gospodo poslanici,

Za mene je istovremeno čast i zadovoljstvo što sam sa vama. Drago mi je što sam tu. Srećan sam što sam u Crnoj Gori. Ovo je moja prva posjeta vašoj zemlji, a rečeno mi je da je to jako lijepa zemlja. Ja nisam u prilici da vidim svu ljepotu vaših krajeva, jer me voze sa jednog mjesta na drugo i ne mogu da uživam u toj ljepoti.

Htio bih da prijateljski pozdravim građane vaše zemlje. Ovo je mala zemlja, a ja kao Luksemburžanin stručnjak sam za male zemlje. Ali to je velika nacija. Tako da Crna Gora je s pravom ponosna na svoje postignuće tokom istorije, a posebno tokom nedavne istorije. Parlament je uvijek hram demokratije. To je mjesto na koje se dolazi da bi se debatovalo, da bi se razmijenila mišljenja da druge ubijedimo u ispravnost sopstvenih argumenata. Tako da ja mogu samo da žalim zbog odsustva u jednom dijelu parlamenta. Nikad nisam bio pristalica politike praznih stolica, već sam žestoki branilac politike prisustva jer smatram da je parlament par ekselans mjesto demokratije na kom se odvija politički dijalog, na kom se mišljenja razmjenjuju. To je mjesto ukrštanja pozicija ali i mjesto sporazumijevanja. Taj interni politički dijalog je potrebniji nego ikada, sada kada je vaša zemlja značajno napredovala na putu svog učlanjenja u Evropsku uniju i zato je veoma važno da uložite sve napore, kako vlast tako i opozicija - da obnovite dijalog i debatu među vama. Sada nije trenutak da izgubite elan koji ste pokazali u posljednjim decenijama. Upravo suprotno, došao je trenutak da se pruži jedna nova svježina, da se okupe političke snage, da se okupe žive snage vašeg društva, da se čitav narod okupi oko vaše velike ambicije da postanete članicom Evropske unije.

Kada je Komisija kojom predsjedavam, u martu 2017. godine prezentovala svoju Bijelu knjigu o budućnosti Evrope, ja sam odlučio da ne prezentujem definitivne stavove Komisije, već da negdje stavim na razmišljanje svim Evropljanima više mogućih puteva. Jer, Evropa nije samo veliko tržište, to je zajednica koja se zasniva na vrijednostima. Tržište je važno za ekonomiju, a vrijednosti su važne za sklad, kako unutar nacije tako i među nacijama. Stoga sam htio da pokrenem proces koji će omogućiti Evropljanima da sami odrede svoj put ka budućnosti i da se o tome razgovara u nacionalnim parlamentima, u Evropskom parlamentu, u okviru civilnog društva i među građanima, jer zajednička budućnost može proizaći samo iz demokratske debate koja proizilazi iz najšireg mogućeg konsenzusa. Isto tako je i sa budućnošću Crne Gore u okviru Evropske unije. Ta budućnost je na vama. Vi treba da je izgradite i ona je u vašim rukama.

Gospodine predsjedniče, htio sam baš da kažem pred vašim parlamentom ono što sam govorio i na drugim mjestima. Kada sam stupio na svoju funkciju u novembru 2014. godine, izjavio sam da će budućnost Evrope biti takva da do kraja mandata ove Komisije neće biti proširenja. I onda sam dobio puno pisama od vaših sugrađana, od ljudi iz vašeg regiona, da je to izazvalo jednu vrstu frustracije, da sam ja na neki način izazvao jedan negativan stav generalno prema zapadnom Balkanu, pa uključujući tu i Crnu Goru. U narednim godinama mogu da kažem da će Evropska unija imati više od 27 trenutnih članova i kandidati za učlanjenje će imati puni prioritet u onoj mjeri u kojoj bude dat prioritet poštovanju pravde, pravne države i fundamentalnih prava. Mi smo duboko ubijeđeni da je to tako, a duboko smo ubijeđeni da je mjesto zemalja Zapadnog Balkana, a na prvom mjestu Crne Gore, u središtu Evropske unije, da bude u Evropskoj uniji. Mi ćemo podržati konkretno reforme koje vaša zemlja vodi u

oblastima pojačane saradnje našeg zajedničkog interesa, i prije svega interesa Crne Gore. Poznato vam je šest ključnih inicijativa koje smo razvili u okviru Strategije za Zapadni Balkan. Neću vam ih sada detaljno objašnjavati, jer vi to sve možete čitati i u jutro i uveče i noću ako hoćete, ali tih šest ključnih fleksibilnih inicijativa, kako se kaže, na pravi način reflektuju čvrstoću i snagu našeg angažmana za evropsku perspektivu Zapadnog Balkana.

Dakle, ne bih govorio ustvari o evropskoj perspektivi, nego o perspektivi učlanjenja u Evropsku uniju. Mi u Evropi dijelimo istu teritoriju i istu istoriju. Riječ je o tome da kako u prošlosti, tako i danas pomirimo istoriju i geografiju u Evropi. Naša nas sadašnjost svakog dana sve više na to upućuje.

Evropska unija je najveći ekonomski partner Zapadnog Balkana. Dakle, ekonomska razmjena je došla do 43 milijarde eura. Na tom putu ka učlanjenju, Crna Gora- i to je evidentno- naprednija je od ostalih i mogla bi se vjerovatno, sigurno pridružiti Evropskoj uniji i brže od ostalih. U tom okviru puno smo govorili o jednom određenom datumu, odnosno o godini 2025-oj. Veoma je važno da se taj datum, ta godina dedramatizuje. Riječ je ustvari o perspektivi koja se meni čini realističnom i kredibilnom, ali to je jedna vrsta horizonta, jedna vrsta indikativnog datuma. Oni koji budu spremni na određeni datum, moći će da nam priđu.

Nijesam došao da vam dajem prazna obećanja, niti da držim lekcije, iako Evropska unija jako voli da drži lekcije cijeloj planeti. Ja nijesam od tih i ne mogu da vam dam precizan datum učlanjenja Crne Gore, jer ja ne znam koji je to datum. Niko ne zna. To zavisi, prije svega, od vas samih.

Strategija o kojoj govorimo, daje novi impuls reformama koje ćemo zajedno preduzeti, ali konačni rezultat zavisi od vas, od vaših napora i od posla koji ćete vi efikasno obaviti. Naša politika proširenja se nije bitno promijenila. Proces pristupanja se i dalje zasniva na sopstvenim zaslugama svake pojedinačne zemlje kandidata i svaka će zemlja kandidat biti procjenjivana na osnovu svojih rezultata. U tom okviru ja želim da to potvrdim, ne zato što hoću da pokažem novi optimizam, nego zato što sam realističan. Ja gledam, slušam i vidim. Ali, ono što vidim u ovoj zemlji me impresionira i učvršćuje moje uvjerenje da postoji odlučnost ove zemlje koja je obrnuto proporcionalna veličini zemlje, a to vam, ponavljam vam, kaže neko iz Luksemburga, specijalista za male zemlje. Mi smo zaista tu jači, i to treba da pokažete.

Imate značajnu prednost u rukama da iskoristite, vaše stanovništvo, prije svega, vašu mladost, i da dokažete definitivno, još jednom potvrdite vašu raznolikost i lingvističku i religioznu, što je ustvari negdje i deviza Evropske unije, jer jedinstvo čini snagu.

Kada je riječ o ekonomskom aspektu, imate potencijal za razvoj u oblasti obnovljivih izvora energije, turizma. Pokazujete dinamiku, koja je zaista dostojna divljenja. Za manje od 12 godina uspjeli ste da pređete nevjerovatan put. Ovaj Parlament je 2006. godine proglasio nezavisnost Crne Gore. Danas je Crna Gora članica Ujedinjenih nacija, Međunarodnog monetarnog fonda, Svjetske trgovinske organizacije, a od prošle godina i NATO-a.

Vaš put ka učlanjenju u Evropsku uniju je bio brz. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je zaključen sa Evropskom unijom 2007. godine. Zvanična predaja aplikacije 2008. godine, 2010. godine ste dobili status kandidata. Na današnji dan 30 do 35 otvorenih poglavlja i tri privremeno zatvorena.

Sve to pokazuje jednu snažnu volju koja prevazilazi običan tehnički pristup. Riječ je o dubokom angažmanu i to potvrđuje i podrška opozicije, kada je u pitanju spoljna politika u smislu učlanjenja u Evropsku uniju, i podrška misijama u Maliju. Ovaj angažman ne treba da slabi, ali nikako ne treba pomiješati brzinu i pretjeranu brzinu.

Posebno u krucijalnim domenima, reforme pravosuđa, borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala i poštovanja nezavisnosti medija.

Kada je u pitanju ova posljednja tema, ja mogu samo da insistiram da ovaj četvrti stub vlasti, a to su nezavisni mediji i nezavisna štampa, predstavlja stub naših vrijednosti i mi mu pridajemo zaista veliki značaj.

Čestitam vam što ste uspjeli da uspostavite neophodan zakonodavni okvir, dakle, pravni okvir i sada više nego ikada Komisija će iz blizine pratiti način na koji se to zakonodavstvo primjenjuje. Dakle, trenutak vašeg dolaska, ulaska u Evropsku uniju će upravo zavisiti od tih odgovora i u toj mjeri postoje neki nezgodni trenuci, neka pravosudna pitanja kada su u pitanju afere vezane za pranje novca, dakle da li je korupcija tretirana u jednom nezavisnom okviru, da li su mediji nezavisni. Sve su to pitanja koja se ne odnose isključivo i posebno na Crnu Goru, već na sve zemlje kandidate i ponekad, moram to priznati, i na neke zemlje koje su već članice Evropske unije. Da bismo sproveli reforme koje sam pomenuo i da one zaista donesu prave promjene, možete u tom okviru računati na podršku Evropske komisije, a za dobro samih građana. Građani su prvi koji od vas traže reforme. Da bi se napravio odgovarajući okvir za prave investicije, za razvoj preduzeća, za razvoj vaših ekonomskih prednosti, za ekonomski rast i stvaranje novih radnih mjesta. Dakle, građani su ti koji će imati već od danas najveće koristi od procesa učlanjenja u Evropsku uniju, približavanje Evropskoj uniji i od pomoći koju vam mi na tom putu možemo pružiti. Uzeću samo jedan primjer, a to je primjer jačanja regionalne infrastrukture u oblasti energetike i transporta. To je oblast kojoj mi posvećujemo puno pažnje i finansija. Kada je u pitanju Zapadni Balkan, u posljednje tri godine odobreno je 20 projekata i Evropska unija je tu doprinijela sa oko 500 miliona eura. To je omogućilo da se u regiji investira oko tri milijarde eura.

Crna Gora je mogla koristiti i do sada taj široki program vezano za povezanost kada je u pitanju transport, recimo linija Beograd - Podgorica - Bar, ili povezivanje sa energetskim interkonekcijama, pokrenuto je recimo 2017. godine Rumunija - Srbija - Crna Gora - Bosna i Hercegovina - Italija i to je dakle glavni korak u stvaranju regionalnog tržišta energetike. Evropska unija je investirala u realizaciju tog projekta i doći će do ukupnih investicija od 127 miliona. Svi ti projekti su pravi prioritet jer mi zaista vjerujemo u ekonomski razvoj, u stvaranje novih radnih mjesta i u razvoj energetske politike, a vjerujemo da će to dovesti i do regionalne integracije i stvaranja sve bližih i bližih mjesta između evropskih naroda. Evropska unija je, prije svega Unija evropskih naroda.

Gospodine predsjedniče, dame i gospodo poslanici, drage zvanice,

Crna Gora je mlada zemlja sa dugom istorijom. Ja znam da pripadate onima koji su kroz istoriju naučili da nikada ne treba okretati glavu od poteškoća, već se treba sa njima suočavati. Treba znati uzeti svoju sudbinu u svoje ruke, umjesto da je samo trpiti. Ne treba trpjeti istoriju, treba je kreirati i mi tu dijelimo ista uvjerenja, a to je uvjerenje da je vaša sudbina definitivno u Evropskoj uniji. Ja sam uvjeren i imam puno povjerenje da ćete znati da prevaziđete sve prepreke da to realizujete u našem zajedničkom interesu.

Živjela Crna Gora i živjela Evropa!